

ČESKÁ SPOLEČNOST ALERGOLOGIE A KLINICKÉ IMUNOLOGIE

Zpráva o činnosti ČSAKI ČLS JEP za období mandátu výboru v letech 2018 – 2021

Vážení členové ČSAKI,
dovoluji mi se zamyslet nad událostmi a činností naší odborné společnosti v uplynulém období čtyř let, kdy vykonával své povinnosti současný výbor. Tento výbor koordinoval většinu činností odborné společnosti tak, jak to bylo zvykem z minulých období. Nemalá část činností se udála i v gesci jednotlivých sekcí a pracovních skupin, jak bude detailně popsáno dále.

Výbor ČSAKI v tomto období pracoval ve složení: Petr Panzner (předseda), Jiřina Bartůňková, Ilja Stříž, Vít Petru (místopředsedové), Jiří Litzman (vědecký sekretář), Dalibor Jílek (pokladník a zapisovatel), Jaromír Bystroň, Petr Čáp, Martin Fuchs, Tomáš Kočí, Irena Krčmová, Bronislava Novotná, Petr Pohunek a Tomáš Rohovský. Schůzí výboru ČSAKI se zúčastňoval i Petr Kučera (předseda revizní komise), Vlastimil Král (předseda sekce laboratorní imunologie, Jaroslava Šimoničková (předsedkyně sekce sester), Olga Jůzová (předsedkyně sekce laborantů), František Mrázek (předseda sekce imunogenetiky) a Marcela Melecká (sekretářka výboru ČSAKI). Výbor se scházel kromě letních prázdnin téměř každý měsíc. V obdobích, kdy byly možnosti osobního setkávání vzhledem k pandemii COVID-19 omezeny, jednal výbor distančně pomocí internetového spojení. Bohužel koncem listopadu 2020 nás opustila po těžké nemoci dlouholetá členka výboru Bronislava Novotná. Vzhledem k relativně krátkému zbývajícimu období činnosti stávajícího výboru, které bylo navíc redukováno epidemickou situací, se výbor rozhodl uvolněné místo již neobsazovat.

Členská základna ČSAKI je z pohledu současných a minulých let početně stabilizována, máme celkem 1171 členů, z toho je 117 osob je v sekci sester, 61 v sekci laborantů, 207 v sekci laboratorní imunologie a 77 v sekci imunogenetiky. Ohledně počtu členů v jednotlivých pracovních skupinách nevedeme přesnou evidenci, mnohdy jsou tato čísla průběžně se měnící v závislosti na jednotlivých činnostech pracovních skupin a domníváme se, že to tak je správně vzhledem ke snaze zapojit do aktivit pracovních skupin co největší počet členů.

O činnosti výboru jsou členové ČSAKI informováni pomocí webové stránky www.csaki.cz, kde jsou kromě zápisů ze schůzí výboru ČSAKI dostupné též další informace o všech akcích pořádaných odbornou společností, ale i akcích pořádaných jinými subjekty s návazností na náš obor, dále např. termíny atestací, granty vypisované výborem ČSAKI, léčebná a diagnostická doporučení, aktivity jednotlivých sekcí, pracovních skupin atd.). Děk za udržování těchto webových stránek v co nejaktuálnější podobě patří zejména Tomáši Rohovskému.

Dalším kanálem komunikace mezi výborem a členy byla (dnes již téměř výhradně) elektronická forma pomocí e-mailu. Tento způsob komunikace se podařilo dovést k poměrně spolehlivé, rychlé a pružné podobě díky pracovním členské evidenci ČLS JEP,

jejich vstřícným a rychlým reakcím na naše požadavky a jejich snaze o udržení databáze členů v co nejaktuálnější podobě.

Hlavní náplní činnosti odborné společnosti, kterou jsme se snažili uskutečňovat, je dle stanov ČLS JEP „snaha o rozvoj a šíření vědecky podložených poznatků lékařských věd a jejich využívání v péči o zdraví, podíl na zvyšování úrovně odborných znalostí našich členů, podpora vědecko-výzkumné činnosti a vytváření podmínek pro výměnu informací a rozvoj spolupráce mezi členy ČSAKI a institucemi obdobného zaměření v ČR i zahraničí“.

V souladu s tímto posláním odborné společnosti je hlavní činností ČSAKI pořádání velmi pestré palety odborných a vzdělávacích akcí. Základní periodickou aktivitou zůstalo organizování pravidelných **pracovních schůzí** zpravidla vždy každý druhý čtvrtek v měsíci v Lékařském domě v Praze. Vzhledem k pandemii COVID-19 bohužel nebylo možno některé z těchto pracovních schůzí v letošním a loňském roce uskutečnit v klasické podobě, ale musely být realizovány formou distanční, případně úplně zrušeny. Velkým posunem bylo zahájení pravidelných záznamů pracovních schůzí a jejich umístování na nově zřízené webové stránky **www.csaki.tv** Iniciativa k této aktivitě vzešla ze skupiny mladých alergologů a klinických imunologů na podzim roku 2019 (Aleš Zlámal) a byla pak urychlena nástupem pandemie COVID-19 a nemožností konat pracovní schůze v klasické podobě. První zaznamenanou pracovní schůzí byla zářijová schůze roku 2020 a záznamy byly provedeny i z webinářů, které musely nahradit klasické pracovní schůze pak až do jara 2021. Pořizování záznamů schůzí probíhá i nyní a plánujeme v této činnosti pokračovat i do budoucna.

Regionální odborné akce považujeme za velmi důležité a přínosné vzhledem k tomu, že ne každý a ne vždy má možnost se účastnit akcí pražských. Přes výpadky způsobené pandemií COVID-19 jsme se snažili pokračovat v pořádání těchto regionálních odborných akcí v nezměněné podobě. Velkou zásluhu na tom mají (alespoň namátkou) Tomáš Kočí, Jaromír Bystroň, Jiří Novák, Pavel Brož, Dalibor Jílek, Mořic Jurečka, Jaromír Paukert a řada dalších. Bohužel i několik těchto akcí muselo být z důvodu epidemické situace zrušeno.

Přestože jsme se snažili do poslední chvíle udržet klasickou podobu konání XXXVII. **sjezdu** českých a slovenských alergologů a klinických imunologů v roce 2020, nakonec i zde muselo dojít ke změně formy na distanční. Díky organizační agentuře Solen ale byl nakonec výsledek za daných okolností optimální a akce proběhla ze všech ostatních hledisek velmi úspěšně. Tento sjezd si navíc „zopakujeme“ opět v Praze v roce 2022.

Pomáháme často i při organizování akcí firemních, které jsou mnohdy i díky aktivní účasti ze strany ČSAKI na velmi vysoké úrovni.

Naše odborná společnost se podílí významně i na organizaci **specializačního vzdělávání** pro různé kategorie pracovníků v našem oboru tím, že se aktivně účastní pořádání dalších vzdělávacích akcí jako jsou např. předatestační kurzy pro lékaře organizované 1. LF UK (Ilja Stříž), specializační kurzy pro sestry IPVZ (Vít Petřů) aj.

Výbor ČSAKI pokračuje v každoročním **oceňování nejlepších publikací** v našem oboru Liškovou cenou a nově byla etablována Špičáková cena k ocenění nejlepších prací publikovaných v příslušném roce v časopisu Alergie. Těmito cenami se snažíme naše členy nejen ocenit, ale i podpořit ke kvalitní vědecké a publikační činnosti.

Byla vypracována řada **stanovisek** odborné společnosti a **doporučených postupů**, které byly publikovány na webu ČSAKI, případně i tiskem. Jedná se např. o doporučení k užití adrenalinových autoinjektorů (Petr Kučera), léčba anafylaxe (Vít Petřů), hereditární angioedém (Irena Krčmová), provádění expozičních testů s potravinami, vyšetřování IgG

proti potravinám (Simona Bělohlávková, Martin Fuchs), alergická rýma (Ester Seberová), léčba imunoglobulinovými preparáty (Jiří Litzman). Po více než deseti letech byl zcela přepracován Průvodce alergenovou imunoterapií (Ondřej Rybníček, Ester Seberová). Na problematiku pandemie COVID-19 reagovalo několik stanovisek a doporučení, o jejichž vypracování se zasloužila nejvíce Jiřina Bartůňková.

V rámci snahy o zvyšování úrovně znalostí našich členů a podpory vědecko-výzkumné činnosti bylo naší odbornou společností udělena řada **grantů** pro aktivní účast na zahraničních kongresech a konferencích (Jan Baroš, Jana Bojčuková, Adriana Šrotová, Adam Klocperk), příp. na složení evropské zkoušky z našeho oboru (Petra Vítovcová).

Přestože možnosti vlivu ČSAKI na tyto záležitosti jsou často velmi limitovány, za významnou část své aktivity považuje výbor ČSAKI i působení na **dostupnost zdravotnických prostředků a léčivých přípravků** tak, aby nebyla výrazně omezena, a nebyla tím zhoršena kvalita poskytované péče v našem oboru.

Členové výboru ČSAKI vypracovali celou řadu vyjádření pro SÚKL, MZ a zdravotní pojišťovny, která se týkala široké palety léčiv počínaje novými biologickými léky na těžké průduškové astma, preparáty pro léčbu HAE, preparátu pro léčbu eozinofilní ezofagitidy a konče opakovanými vyjádřeními týkajícími se alergenových vakcín. Přestože ve většině případů se nám podařilo tyto záležitosti pozitivně ovlivnit a dojít k akceptovatelnému výsledku, bohužel otázka některých preparátů pro sublingvální tabletovou alergenovou terapii zůstává stále uspokojivě nedořešena.

Účastnili jsme se korespondenčně nebo osobně řady jednání ohledně uvolnění restrikcí pro indikaci a provádění některých **výkonů** (zejména laboratorních) a podíleli jsme se za výrazného přispění příslušných pracovních skupin i na tvorbě výkonů nových (např. výkonů pro potravinový expoziční test, lékový provokační test).

Zástupci ČSAKI se průběžně účastní výběrových řízení pořádaných krajskými úřady za účelem zajištění péče v oboru alergologie a klinické imunologie v příslušných regionech.

Účastníme se také činností různých komisí v rámci státních orgánů. V poslední době v souvislosti s pandemií COVID-19 byla zejména významná naše účast v Klinické skupině MZ (Ilja Stříž). Dále jsme jmenovali novou zástupkyni ČSAKI do Národní imunizační komise (Markéta Bloomfield).

V rámci **mezinárodní spolupráce** je pro nás velmi důležitá zejména kooperace s Evropskou akademií alergologie a klinické imunologie a jejími strukturami. Zástupcem ČSAKI ve výboru NAS EAACI je Petr Panzner, zástupkyní ve skupině JM EAACI byla Jitka Poláková, která je nyní koncem roku 2021 střídána Zuzanou Střížovou. Kromě toho se několik našich členů aktivně zapojuje do činnosti pracovních skupin EAACI, např. v pracovní skupině pro imunodeficienci Anna Šedivá jako předsedkyně a Jiří Litzman jako sekretář, v pracovní skupině pro přecitlivělost na hmyzí jedy je zapojena Martina Vachová, v pracovní skupině pro spolupráci s praktickými lékaři Jaromír Bystroň a Ester Seberová.

Mezi ČSAKI a EAACI byla uzavřena smlouva o možnosti dvojího členství, která umožňuje našim členům plnohodnotné členství i v EAACI za dobře akceptovatelný roční členský příspěvek ve výši 30 EUR se všemi benefity, které individuální členství v EAACI přináší. Současně zůstává v platnosti členství v EAACI zdarma pro členy do 35 let věku.

Naše dlouholetá snaha o pořádání kongresu EAACI v Praze dospěla k úspěšnému konci a tento kongres v hybridní formě bude uspořádán v červenci 2022 v O2 Universu v Praze. I tento fakt svědčí pro úzké dobré vztahy mezi ČSAKI a EAACI a je pro ČSAKI i určitým vyjádřením uznání ze strany Evropské akademie.

ČSAKI je kolektivním členem Světové alergologické organizace (WAO), a členové ČSAKI mají tak přístup k odborným materiálům vydávaným WAO a mají možnost zvýhodněné účasti na akcích pořádaných WAO.

ČSAKI má své zástupce v Unii evropských lékařských specialistů (UEMS) (Jiří Litzman, Ilja Stříž), která má za úkol koordinovat otázky specializačního vzdělávání lékařů v zemích EU.

Trvá nadále i úzká spolupráce se Slovenskou společností alergologie a klinické imunologie, zejména v oblasti spolupráce na odborných a vzdělávacích akcích formou vzájemné účasti aktivní i pasivní. Tato spolupráce je završována každoročním pořádáním společných sjezdů, jak je již dlouhou tradicí.

V rámci tuzemských odborných organizací zůstávají našimi nejdůležitějšími partnery Česká imunologická společnost, s níž pořádáme společně některé naše sjezdy, a dále je to Česká iniciativa pro astma a Česká pneumoftizeologická společnost. Spolupráce byla bohužel postižena v posledních dvou letech protiepidemickými opatřeními, takže řada aktivit musela být modifikována nebo i zrušena. Věříme, že v následujících letech se spolupráce vrátí do zaběhlých kolejí a bude přinášet prospěch všem zúčastněným a hlavně našim členům.

V rámci ČSAKI působí velmi aktivně několik **pracovních skupin** a více či méně autonomně i několik **sekcí**.

Výbory **sekce sester** a **sekce imunologických laborantů** jednají příležitostně podle potřeby. Jejich předsedkyně (Jaroslava Šimoníčková, Olga Jůzová) se účastní pravidelně schůzí výboru ČSAKI, se kterým činnost těchto sekcí konzultují a koordinují. V rámci sekce sester je pravidelně rozeslán informační dopis, ve kterém jsou všichni členové seznamováni s chystanými akcemi a jsou podávány zprávy o aktivitách, které proběhly. Podobně i členové sekce imunologických laborantů jsou pravidelně o všech vzdělávacích akcích této sekce informováni. Velmi významné je to, že se v rámci každoročních sjezdů daří organizovat i sympóziu pro sestry a laboranty, nyní už pravidelně i na Slovensku. Certifikovaný kurz IPVZ Ošetrovatelská péče o pacienty s alergiemi a dalšími imunopatologickými stavy získal v loňském roce další reakreditaci. Zájem ze strany sester o tento kurz je stále velký, a je proto v plánu zahájit další běh na jaře 2022.

Členové výboru Sekce zdravotních laborantů se aktivně, na základě výzev ze strany MZ, ve spolupráci s ČSAKI a ostatními odbornými sekcemi a společnostmi zdravotních laborantů pod hlavičkou České asociace zdravotních laborantů, zapojují do aktualizace vzdělávacích programů, připomínkování vyhlášek, zákonů a další legislativy týkající se zdravotních laborantů.

Sekce laboratorní imunologie (předseda Vlastimil Král) je ve své činnosti také velmi aktivní a řeší aktuální specifické problémy související s kvalitou a dalším rozvojem laboratorní diagnostiky v rámci našeho oboru.

Sekce imunogenetiky (předseda František Mrázek) pořádá již tradičně lednové pracovní schůze ČSAKI, HLA workshopy a sympózia transplantační imunologie na výročních sjezdech ČSAKI. Výbor sekce se schází zpravidla v rámci těchto příležitostí. Členové Sekce imunogenetiky se podíleli na organizaci mezinárodních konferencí „East-West Immunogenetics Conference“. Významným úspěchem bylo podepsání smlouvy o vzájemném uznání a spolupráci mezi Evropskou federací pro imunogenetiku (EFI) a Sekcí imunogenetiky ČSAKI v roce 2018. Sekce imunogenetiky spolupracuje s transplantačními společnostmi (ČTS, SOT ČLS) a Koordinačním střediskem transplantací a aktivně se účastní např. na optimalizaci algoritmu alokace orgánů v transplantačních programech.

V rámci pracovních skupin ČSAKI patří k neaktivnějším **skupina pro potravinovou alergii** (PAPRSK) (vedoucí původně Martin Fuchs, nyní Simona Bělohávková), která čítá v současné době kolem šedesáti členů. Jejím cílem je rozšiřovat povědomí o potravinové alergii a pomáhat alergologům v péči o pacienty, kteří jí trpí. Činnost pracovní skupiny spočívá zejména v organizování pravidelných vzdělávacích akcí v této oblasti. Pro zájemce jsou zprostředkovávány stáže na pracovištích, která se potravinovou alergií podrobněji zabývají. Skupina nabízí i možnosti konzultace pacientů s náročnější problematikou. V rámci činnosti pracovní skupiny byly od roku 2016 publikovány tři knihy. Dalším výstupem bylo vytvoření a publikace prvních českých Doporučených postupů pro provádění expozičních testů s potravinami na začátku roku 2018. Za účasti členů této pracovní skupiny proběhl i sběr dat do registru DAFALL (Database of Food Allergies), jehož cílem bylo zjistit a popsat epidemiologii potravinové alergie v ČR (Simona Bělohávková). Souhrnné informace a publikace byly prezentovány v literatuře i na četných odborných akcích. Aktuálním plánem je pokračování v rozšiřování povědomí o problematice potravinové alergie. Ve spolupráci s Českou asociací nutričních terapeutů (ČANT) probíhá tvorba Nutričních standardů pro pacienty s alergií na potraviny.

Skupina pro imunodeficienci (vedoucí Anna Šedivá) sdružuje členy ČSAKI se zájmem o poruchu imunity. Pracuje jako otevřená skupina, jejíž jádro se pravidelně schází nad problematikou primárních, ale v poslední době i sekundárních imunodeficiencí, které zvláště s rozvojem moderních biologických terapií zasahujících do imunitních mechanismů nabývají na významu. Skupina koordinuje diagnostické i léčebné postupy u těchto vzácných chorob, všichni její členové se podílejí na tvorbě registru vrozených poruch imunity a spolupracují i na výzkumných projektech, kde se snaží o sdílení kohort pacientů k dosažení většího dopadu výzkumných prací. Týká se to hlavně pacientů s CVID; jako příklad může sloužit práce zahrnující celonárodní studii nádorových onemocnění u těchto pacientů, nebo opětovně celonárodní studie imunoglobulinové terapie. V září 2021 se po přestávce způsobené COVID-19 pandemií sešla Imunodeficitní skupina v Hradci Králové, impulsem pro toto setkání byly přípravné práce pro zavedení screeningu SCID v České republice od ledna 2022.

Těžištěm činnosti **pracovní skupiny pro lékové alergie** (vedoucí Lenka Sedláčková) jsou též aktivity vzdělávací (např. tradičně pořádaný Den lékové alergie v Kutné Hoře s mezinárodní účastí organizovaný Jaromírem Paukertem, dále pracovní schůze a sympózia na sjezdech). Dále skupina poskytuje konzultace, které zajišťuje síť pracovišť zaměřených na diagnostiku lékových alergií (kontakty jsou uvedeny na webu ČSAKI). Skupina publikovala doporučený postup pro vyšetřování a management hypersenzitivity na jodové kontrastní látky. Ve spolupráci s firmou SEKK byl zaveden dosud chybějící cyklus externí kontroly kvality na stanovení specifických IgE protilátek proti determinantám penicilinových antibiotik (s bohužel ne zcela uspokojivými výsledky u některých laboratořích). Významná je též mezinárodní spolupráce s evropskou sítí pro lékové alergie ENDA a zájmovou skupinou lékových alergií v EAACI (Lenka Sedláčková, Marta Sobotková).

Pracovní skupina pro problematiku hereditárního angioedému (vedoucí Irena Krčmová) v tomto roce slavila desetileté výročí založení center pro diagnostiku HAE, která jsou etablována v několika velkých nemocnicích v ČR a představují významný přínos v systému péče o pacienty s HAE, ale pomáhají v rámci diferenciální diagnostiky i pacientům s jinými druhy angioedémů. Díky spolupráci pracovní skupiny s plátcí zdravotní péče mají dnes pacienti s HAE k dispozici kvalitní portfolio i finančně značně náročných léků. Skupina pořádá každoročně pracovní schůzku; pro pacienty s touto diagnózou je organizováno každoročně setkání (s vazbou na setkání pacientů s imunodeficity). Pracovní skupina je i edukačně a publikačně aktivní.

Dlouholetou tradici má i **pracovní skupina pro reprodukční imunologii** (vedoucí Karin Černá). Kromě vzdělávacích aktivit (pracovní schůze, sympózia na sjezdech, další semináře) poskytuje tato pracovní skupina i konzultační činnost.

V letošním roce byla ustavena nově **pracovní skupina pro hmyzí alergie** (vedoucí Martina Vachová, Petr Kučera) s přesahem do problematiky systémové mastocytózy. Posláním této skupiny bude zvýšit úroveň vědomostí o této problematice u lékařů a dalších zdravotníků. Pro příští rok plánuje skupina uskutečnit na toto téma pracovní schůzi ČSAKI a jedno samostatné sympóziu. Skupina nabízí též konzultační činnost pro komplikované případy. Přes zatím velmi krátkou existenci této skupiny se již přihlásilo 15 členů ke spolupráci.

Za velmi významný počin minulého období se dá považovat ustavení **skupiny mladých alergologů a klinických imunologů** (vedoucí Jitka Poláková, Tomáš Milota) v roce 2019. Tato skupina sdružuje nejmladší část členů ČSAKI se svými specifickými zájmy a má za úkol zastupovat zejména nováčky v našem oboru a povzbuzovat je k prohlubování vědomostí a znalostí a k aktivní účasti na nejen na domácích akcích, ale i v zahraničí. U jejího zrodu stáli její výše zmínění současní vedoucí, kteří nadále vedou aktivity a pořádají akce této skupiny, jako např. letošní Letní školu mladých alergologů a imunologů a pracovní schůzi ČSAKI. Jitka Poláková zároveň Českou republiku zastupovala ve výboru JM-NAS EAACI, kde se podílela na překladech doporučených postupů a jiných důležitých dokumentů EAACI do češtiny. Skupina mladých alergologů a imunologů se velkou měrou podílela i na zajištění webového vysílání pracovních schůzí ČSAKI a pořizování jejich záznamů (Aleš Zlámal), a tím významně pomohla kontinuitě vzdělávání i v průběhu pandemie.

Závěrem lze říci, že ČSAKI ČLS JEP je i přes obtížnou epidemickou situaci uplynulých dvou let stále velmi aktivní společností se širokou paletou aktivit, které zásadním způsobem napomáhají rozvoji našeho oboru. Nelze nevidět, že mnoho věcí by mohlo fungovat ještě lépe, a proto doufejme ve šťastnou volbu nového výboru naší společnosti a hlavně v to, aby členové ČSAKI nepolevili v aktivním přístupu ke své práci a dalším aktivitám navíc, kterými je dosud velmi úspěšně formována naše komunita. Věřím a doufám, že případné změny, které nastanou, budou jen směrem k lepšímu!

Petr Panzner

Předseda ČSAKI ČLS JEP v letech 2018 – 2021